

21.11.2022

PÄÄTÖSLAUSELMAESITYS

komission julkilausuman johdosta

työjärjestyksen 132 artiklan 2 kohdan mukaisesti

energiaperuskirjasta tehdyn sopimuksen uudistamisen tuloksesta
(2022/2934(RSP))

**Anna Cavazzini, Francisco Guerreiro, Saskia Bricmont, Ignazio Corrao,
Piernicola Pedicini, Rasmus Andresen, Sara Matthieu, Mounir Satouri,
Rosa D'Amato, Bas Eickhout, Pär Holmgren, Jakob G. Dalunde, Alice
Kuhnke, Yannick Jadot, Ernest Urtasun**
Verts/ALE-ryhmän puolesta

Euroopan parlamentin päätöslauselma energiaperuskirjasta tehdyn sopimuksen uudistamisen tuloksesta (2022/2934(RSP))

Euroopan parlamentti, joka

- ottaa huomioon energiaperuskirjasta vuonna 1994 tehdyn sopimuksen,
 - ottaa huomioon komission ehdotuksen neuvoston päätökseksi energiaperuskirjaa käsittelevän konferenssin 33. kokouksessa Euroopan unionin puolesta otettavasta kannasta (COM(2022)0521),
 - ottaa huomioon 23. kesäkuuta 2022 antamansa päätöslauselman EU:n kansainvälisen investointipolitiikan tulevaisuudesta¹,
 - ottaa huomioon Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön, erityisesti 16. toukokuuta 2017 annetun lausunnon 2/15 Euroopan unionin ja Singaporen tasavallan välisestä vapaakauppasopimuksesta², 6. maaliskuuta 2018 annetun tuomion asiassa C-284/16 (ennakkoratkaisu *Slovakian tasavalta v. Achmea BV*)³, 30. huhtikuuta 2019 annetun lausunnon 1/17 Kanadan sekä Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden välisestä laaja-alaisesta talous- ja kauppasopimuksesta (CETA)⁴, 2. syyskuuta 2021 annetun tuomion asiassa C-741/19 (ennakkoratkaisu *Moldovan tasavalta v. Komstroy LLC*)⁵ ja 26. lokakuuta 2021 annetun tuomion asiassa C-109/20 (ennakkoratkaisu *Puolan tasavalta v. PL Holdings Sàrl*)⁶,
 - ottaa huomioon 24. kesäkuuta 2022 tehdyn periaatesopimuksen energiaperuskirjasta tehdyn sopimuksen uudistamisesta,
 - ottaa huomioon ilmastonmuutosta koskevan Yhdistyneiden kansakuntien puitesopimuksen osapuolten 21. konferenssissa Pariisissa 12. joulukuuta 2015 hyväksytyt sopimuksen (Pariisin sopimus),
 - ottaa huomioon työjärjestyksen 132 artiklan 2 kohdan,
- A. ottaa huomioon, että sopimuspuolet pääsivät 24. kesäkuuta 2022 periaatesopimukseen energiaperuskirjasta tehdyn sopimuksen uudistamisesta; ottaa huomioon, että lopullisen

¹ Hyväksytyt tekstit, P9_TA(2022)0268.

² Unionin tuomioistuimen lausunto (täysistunto), 16. toukokuuta 2017, ECLI:EU:C:2017:376.

³ Unionin tuomioistuimen tuomio (suuri jaosto), 6. maaliskuuta 2018, *Slovakian tasavalta v. Achmea BV*, asia C-284/16, ECLI:EU:C:2018:158.

⁴ Unionin tuomioistuimen lausunto (täysistunto), 30. huhtikuuta 2019, ECLI:EU:C:2019:341.

⁵ Unionin tuomioistuimen tuomio (suuri jaosto), 2. syyskuuta 2021, *Moldovan tasavalta v. Komstroy LLC*, asia C-741/19, ECLI:EU:C:2021:655.

⁶ Unionin tuomioistuimen tuomio (suuri jaosto), 26. lokakuuta 2021, *Puolan tasavalta v. PL Holdings Sàrl*, asia C-109/20, ECLI:EU:C:2021:875.

sopimuksen lopullista tekstiä ei ole vielä julkaistu virallisesti, mutta se vuoti julkisuuteen syyskuussa 2022;

- B. ottaa huomioon, että Saksa, Ranska, Espanja, Alankomaat, Puola, Slovenia ja Luxemburg ovat ilmoittaneet päätöksestään vetäytyä energiaperuskirjasta tehdystä sopimuksesta; ottaa huomioon, että Italia vetäytyi energiaperuskirjasta tehdystä sopimuksesta vuonna 2015; ottaa huomioon, että muut jäsenvaltiot harkitsevat edelleen mahdollisuutta vetäytyä energiaperuskirjasta tehdystä sopimuksesta;
- C. ottaa huomioon, että hallitustenvälinen ilmastonmuutospaneeli totesi vuoden 2022 raportissa ilmastonmuutoksen hillitsemisestä, joka julkaistiin huhtikuussa 2022, että energiaperuskirjasta tehty sopimus on vakava este ilmastonmuutoksen hillitsemiselle;
- D. ottaa huomioon, että EU on yksipuolisesti sitoutunut jättämään fossiilisiin polttoaineisiin tehtävät investoinnit sopimussuojan ulkopuolelle; ottaa huomioon, että tällaista toimenpidettä sovellettaisiin 15. elokuuta 2023 alkaen ja ainoastaan kyseisen päivämäärän jälkeen tehtyihin investointeihin, kun taas sitä ennen tehtyihin investointeihin sovellettaisiin kymmenen vuoden siirtymäkautta;
- E. ottaa huomioon, että monet sopimuspuolet, myös korkean tulotason teollisuusmaat, eivät näytä jakavan EU:n kunnianhimoa energiaperuskirjasta tehdyn sopimuksen uudistamisessa, vaikka ne kaikki ovat myös Pariisin sopimuksen allekirjoittajia;
- F. ottaa huomioon, että sijoittajan ja valtion välistä riitojenratkaisua koskevien tapausten määrä kasvaa vuosittain; ottaa huomioon, että energiaperuskirjasta tehty sopimus on eniten oikeusriitoja aiheuttava investointisuojaosopimus; ottaa huomioon, että tällä hetkellä vireillä on yli 40 investointeja koskevaa EU:n sisäistä välimiesmenettelyä; ottaa huomioon, että viime aikoina on ollut useita tapauksia, joissa uusiutuvaan energiaan liittyvät sääntelytoimet ovat olleet oikeuskäsittelyjen kohteena, mikä pahentaa riskiä siitä, että sääntelyn jähmettyminen vaikuttaa kielteisesti energiakäänteeseen;
- G. katsoo, että maailmanlaajuiset toimet ilmastonmuutoksen torjumiseksi edellyttävät nopeaa siirtymistä uusiutuvaan energiaan ja nopeita valtionhallinnon toimia, joilla vähennetään riippuvuutta fossiilisista polttoaineista, mikä edellyttää fossiilisiin polttoaineisiin tehtävien investointien jättämistä energiaperuskirjasta tehdyn sopimuksen suojan ulkopuolelle; ottaa huomioon, että jäsenvaltioilla on edelleen tuhansia kahdenvälisiä investointisopimuksia, joilla edelleen suojellaan investointeja fossiilisiin polttoaineisiin ja jotka sisältävät vanhentuneita määräyksiä ja mekanismeja, jotka ovat ristiriidassa EU:n arvojen ja oikeusperiaatteiden kanssa;
- H. ottaa huomioon, että saatavilla oleva empiirinen näyttö ei ole osoittanut suoraa syy-yhteyttä kansainvälisten investointisopimusten ja ulkomaisten suorien sijoitusten houkuttelemisen välillä;
- I. palauttaa mieliin, että parlamentti on jo esittänyt kantansa, jonka mukaan EU:n ja sen jäsenvaltioiden ei pitäisi allekirjoittaa tai ratifioida uusia investointisuojaosopimuksia, joihin sisältyy sijoittajan ja valtion välinen riitojenratkaisumekanismi;
- 1. suhtautuu myönteisesti komission pyrkimykseen uudistaa energiaperuskirjasta tehtyä sopimusta;

2. suhtautuu myönteisesti EU:n ja Yhdistyneen kuningaskunnan aikomukseen jättää investoinnit fossiilisiin polttoaineisiin energiaperuskirjasta tehdyn sopimuksen suojan ulkopuolelle; pitää kuitenkin valitettavana, että muut sopimuspuolet eivät ole tehneet tällaista sitoumusta; pitää valitettavina laajoja poikkeuksia kaasuun liittyville investoinneille, jotka on määritelty EU:n lainsäädännössä erityisen haitallisiksi; pitää valitettavana, että nämä poikkeukset takaisivat laajan suojan tällaisille investoinneille tulevaisuudessa;
3. toteaa, että uudistetun sopimustekstin mukaisella joustavalla lähestymistavalla ei pystytä varmistamaan energiaperuskirjasta tehdyn sopimuksen yhdenmukaistamista Pariisin sopimuksen kanssa; pitää valitettavana, että kaikki investoinnit fossiilisiin polttoaineisiin kuuluvat edelleen lähtökohtaisesti suojan piiriin; pitää valitettavana, että soveltamisalaa on laajennettu uusiin energiamateriaaleihin, kuten vetyyn, vedettömään ammoniakkiin, biomassaan, biokaasuun ja synteettisiin polttoaineisiin, sekä uusiin toimintoihin, kuten hiilidioksidin talteenottoon, käyttöön ja varastointiin, mistä seuraa uhka uusista sijoittajan ja valtion välisistä sovittelutapauksista, jotka pohjautuivat vanhanmalliseen sijoittajan ja valtion välisen riitojenratkaisujärjestelmään;
4. korostaa, että EU:n osalta fossiilisiin polttoaineisiin tehtävien investointien jäljellä olevan suojan kymmenen vuoden alkamispäivä riippuu uudistetun sopimuksen väliaikaisesta soveltamisesta; korostaa, että uudistettua energiaperuskirjasta tehtyä sopimusta voidaan käyttää uusien vaatimusten perustana vain, jos sekä isäntävaltio että vastaajana oleva valtio ovat väliaikaisesti soveltaneet uudistettua energiaperuskirjasta tehtyä sopimusta; pitää erittäin valitettavana tämän tilanteen aiheuttamaa epäselvyyttä, koska se aiheuttaa hajanaista täytäntöönpanoa ja viivästyksiä ja uhkaa pitkittää uudistamattoman energiaperuskirjasta tehdyn sopimuksen soveltamista;
5. pitää valitettavana, että uudistetun energiaperuskirjasta tehdyn sopimuksen kestävää kehitystä ja Pariisin sopimusta koskevat määräykset ovat luonteeltaan ainoastaan tavoitteellisia;
6. pitää erittäin valitettavana, että uudistetussa energiaperuskirjasta tehdyssä sopimuksessa määrätään edelleen, että välitystuomarina toimivat yksityiset välimiehet; korostaa huomattavaa näyttöä siitä, että sijoitusasioita käsittelevät välimiehet eivät ota huomioon valtioiden aikomusta suojella julkisen politiikan tavoitteitaan, erityisesti kun on kyse fossiilisten polttoaineiden käytöstä luopumisesta tai ympäristönsuojelusta; korostaa, ettei uudistettu energiaperuskirjasta tehty sopimus tarjoa muutoksenhakumekanismia;
7. on huolissaan siitä, että 20 vuoden raukeamislauseke tapauksessa, jossa valtio vetäytyy sopimuksesta, ei muutu uudistetussa tekstissä, jolloin energiaperuskirjasta tehtyyn sopimukseen jääneiltä valtioilta evätään edelleen mahdollisuus vetäytyä sopimuksesta helposti, mikäli välimiehet heikentävät edelleen valtioiden sääntelykykyä;
8. pitää valitettavana, että uudistetussa energiaperuskirjasta tehdyssä sopimuksessa ei käsitellä arvostusmenetelmiä koskevaa ratkaisevaa kysymystä, mikä mahdollistaa investoituja määriä huomattavasti suurempien korvausten myöntämisen;
9. panee merkille, että uudistettu energiaperuskirjasta tehty sopimus ei ole saanut EU:n jäsenvaltioiden määränemmistön tukea neuvostossa, ja panee merkille uudistamispyrkimysten romahtamisen; torjuu sekä neuvoston päätöstä koskevan

äänestyksen lykkäämisen että energiaperuskirjaa käsittelevän konferenssin lykkäämisen, mikä saattaa aiheuttaa vaarallisen epävarman tilanteen; katsoo, että EU tai sen jäsenvaltiot eivät voi pysyä nykyisen energiaperuskirjasta tehdyn sopimuksen sopimuspuolina, koska se on ristiriidassa EU:n lainsäädännön kanssa;

10. pitää myönteisenä, että kahdeksan jäsenvaltiota, jotka edustavat yli 70:tä prosenttia EU:n väestöstä, on päättänyt vetäytyä energiaperuskirjasta tehdystä sopimuksesta, ja panee merkille, että useimmissa tapauksissa tällainen päätös tehtiin uudistamisprosessin tulosten perusteella; kehottaa komissiota ehdottamaan EU:n vetäytymistä energiaperuskirjasta tehdystä sopimuksesta ja kehottaa neuvostoa tukemaan tällaista ehdotusta; katsoo, että parlamentti tukee koordinoitua vetäytymistä sopimuksesta, kun sitä pyydetään hyväksymään se; kehottaa muita sopimuspuolia harkitsemaan vetäytymistä energiaperuskirjasta tehdystä sopimuksesta;
11. pitää myönteisenä komission luonnosta keskinäiseksi sopimukseksi, jossa selvennetään, että energiaperuskirjasta tehtyä sopimusta ja sen raukeamislauseketta ei sovelleta eikä sitä ole koskaan sovellettu EU:n sisäisessä yhteydessä; kehottaa EU:n jäsenvaltioita ratifioimaan tällaiset sopimukset mahdollisimman pian samanaikaisesti EU:n koordinoitua vetäytymistä koskevan ratifiointiprosessin kanssa; kehottaa komissiota ottamaan yhteyttä kumppanimaihin ja ehdottamaan toista sopimusta, jonka mukaisesti EU:n ulkopuoliset energiaperuskirjasta tehdyn sopimuksen sopimuspuolet, jotka ovat halukkaita vetäytymään, voivat vastavuoroisesti kumota raukeamislausekkeen;
12. kehottaa EU:ta ja sen jäsenvaltioita tekemään uuden keskinäisen sopimuksen ulkomaisten välitystuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta tehdyn yleissopimuksen sekä valtioiden ja toisten valtioiden kansalaisten välisten sijoituksia koskevien riitaisuuksien ratkaisemisesta tehdyn yleissopimuksen muuttamiseksi, jotta selvennetään, että EU:n tuomioistuimet eivät pane täytäntöön energiaperuskirjasta tehtyyn sopimukseen perustuvia EU:n sisäisiä välitystuomioita;
13. kehottaa energiaperuskirjasta tehdystä sopimuksesta vetäytyviä jäsenvaltioita irtisanomaan kaikki kahdenväliset investointisopimuksensa muiden energiaperuskirjasta tehdyn sopimuksen sopimuspuolten kanssa ja muuttamaan tai irtisanomaan kaikki kahdenväliset investointisopimukset, jotka sisältävät sijoittajan ja valtion välistä riitojenratkaisua, suojelevat investointeja fossiilisiin polttoaineisiin tai sisältävät vanhentuneita suojelunormeja;
14. kehottaa komissiota tukemaan nimenomaisesti sitä, että YK:n kansainvälisen kauppaoikeuden toimikunnan prosesseihin ja toimiin sisällytetään mekanismi, jonka perusteella valtiot voivat tehokkaasti peruuttaa suostumuksensa sijoittajan ja valtion väliseen riitojenratkaisuun tai irtisanoa sopimuksensa;
15. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman neuvostolle ja komissiolle sekä jäsenvaltioiden hallituksille ja parlamenteille, energiaperuskirjasta tehdyn sopimuksen sihteeristölle sekä energiaperuskirjasta tehdyn sopimuksen sopimusvaltioiden hallituksille.